

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 De solertia, vtrum sit pars prudentię.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

dere expertorum, & seniorum, & prudentium in demonstrationibus, & opinionibus, non minus quam demonstrationibus: propter experientiam enim videtur principia. unde & Prou. 3. dicitur. Ne miraris prudentiam, & Eccl. 6. dicitur. In multitudine presbyterorum, & seniorum prudentium, & sapientie illorum ex corde coniungere. Hoc autem prius ad docilitatem, ut aliquis sit bene disciplina susceptus: & ideo conuenienter docilitas ponitur pars prudentie.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod etiam docilitas utilis fit ad prudentiam, ut intellectuale, precipue tamen ad prudentiam pertinet, ratione iam dicta.

AD SECUNDUM Dicendum, quod docilitas, sicut & alia, que ad prudentiam pertinet, secundum aptitudinem quidem est a natura: sed ad eius consummationem plurimum ualet humanum studium, diuina scilicet homo sollicitudine, frequenter, & reuerenter applicat animum suum documentis maiorum non negligens ea propter ignauiam, nec contemnens propter superbiam.

AD TERTIUM Dicendum, quod per prudentiam aliquis precipue non solum alius, sed etiam sibi ipse, ut dictum est, videtur etiam in subditis locum habere, ut supra dictum est, ad quorum prudentiam pertinet docilitas, quauis etiam ipsos maiores oporteat dociles quantum ad aliqua esse: quia nullus in his, quibus prudentia, sibi quantum ad omnia sufficit, ut dictum est.

Super quæst. quarta generalis articulus quartus.

ARTICVLVS IIII.

Utrum solertia sit pars prudentie.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod solertia non sit pars prudentie. Solertia enim habet ad facile inueniendam media in demonstrationibus, ut patet in 1. Posteriorum: sed ratio prudentie non est demonstratiua, cum sit contingens: ergo ad prudentiam non pertinet solertia.

¶ 1. Præterea ad prudentiam pertinet bene consiliari, ut dicitur in 6. Ethic. sed in bene consiliando non habet locum solertia, quæ est eustochia quædam, id est bona coniecturatio, quæ est sine ratione, & uelox. Oportet autem consiliari tarde, ut dicitur in 6. Ethic. ergo solertia non debet poni pars prudentie.

¶ 2. Præterea Solertia, ut dictum est, est quedam bona coniecturatio: sed coniecturatio uti est proprium rhetoricis: ergo solertia magis pertinet ad rhetoricam, quam ad prudentiam.

SED CONTRA est, quod Isidorus dicit in li. 1. Etymologiarum. Sollicitus dicitur, quasi solers, & citius: sed sollicitudo ad prudentiam pertinet, sicut supra dictum est, ergo & solertia.

RESPON. Dicendum, quod prudentis est recta estimationem habere de operandis. Recta autem estimatio, siue opinio acquiritur in operatiuis, sicut in speculatiuis dupliciter. Vno quidem modo per se inueniendo, alio modo, ab alio addiscendo. Sicut autem docilitas ad hoc pertinet, ut homo bene se habeat in acquirendo rectam opinionem ab alio: ita solertia ad hoc pertinet, ut homo bene se habeat in acquirendo rectam estimationem per seipsum, ita tamen ut solertia accipiatur pro eustochia, cuius est pars. Nam eustochia est bona coniecturatio de quibuscunq; solertia autem est facilis, & propterea coniecturatio circa in-

uentione medi, ut dicitur in 1. Posteriorum. Tam enim ille Philosophus, qui ponit solertiam partem prudentie, accipit eam communiter pro omni eustochia. Vnde dicit. Solertia est habitus, qui pronenit ex repentino, inueniens quod congruit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod solertia non solum se habet circa inuentionem medi in demonstratiuis, sed et in operatiuis, puta, cum aliquis uidet aliquos alicui amicos factos, coniecturando putat eos fuisse inimicos eiusdem, ut ibidem Philosophus dicit: & hoc modo solertia pertinet ad prudentiam.

AD SECUNDUM dicendum, quod Philosophus unam rationem inducit in 6. Ethic. ad ostendendum, quod eubulia, quæ est bene consiliatiua, non est eustochia, cuius laus est in ueloci consideratione eius quod oportet. Potest autem aliquis esse bene consiliatiuus, etiam diutius consiliatur, uel tardius: nec tamen propter hoc excluditur, quin bona coniecturatio ad bene consiliandum ualeat, & quandoque necessaria sit, quando scilicet ex improviso occurrit aliquid ad agendum: & ideo solertia conuenienter pars prudentie ponitur.

AD TERTIUM dicendum, quod rhetorica etiam rationatur circa operabilia. Vnde nihil prohibet eam ad rhetoricam, & prudentiam pertinere: & tamen coniecturatio hic non sumitur solum secundum quod pertinet ad coniecturas, quibus utuntur rhetores: sed secundum quod in quibuscunq; coniecere dicitur homo ueritatem.

ARTICVLVS V.

Utrum ratio debeat poni pars prudentie.

AD VENTUM sic proceditur. Videtur, quod ratio non debeat poni pars prudentie. Subiectum enim accidentis non est pars eius: sed prudentia est in ratione sicut in subiecto, ut dicitur in 6. Ethic. ergo ratio non debet poni pars prudentie.

¶ 1. Præterea illud, quod est multis commune, non debet alicuius eorum poni pars: uel si ponatur, detur pars eius, cui potissime conuenit: ratio autem necessaria est in omnibus uirtutibus intellectualibus, & precipue in sapientia, & scientia, que utuntur ratione demonstratiua, ergo ratio non debet poni pars prudentie.

¶ 2. Præterea ratio non differt per essentiam potentia ab intellectu, ut prius habitum est. Si igitur intellectus ponitur pars prudentie, superfluum fuit addere rationem.

SED CONTRA est, quod Macrobius in 1. sententia Plotini, rationem numerat inter partes prudentie.

RESPON. Dicendum, quod opus prudentis est esse bene consiliatiuum, ut dicitur in 6. Ethic. Consiliu autem est inquisitio quædam ex quibusdam ad alia procedens, hoc autem est opus rationis: unde ad prudentiam necessarium est, quod homo sit bene rationatiuus. Et quia ea, quæ exiguntur ad perfectionem prudentie, dicuntur quasi integrales partes prudentie, inde est, quod ratio inter partes prudentie connumerari debet.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ratio non sumitur hic pro ipsa potentia rationis, sed pro eius bono usu.

AD SECUNDUM dicendum, quod certitudo rationis est ex intellectu: sed necessitas rationis est ex defectu intellectus. Illa enim in quibus uis intellectiua plenarie uiuet,

Super quæst. quarta dragestimanensis articulus quintus.

Nar. scito, quod intellectus, & ratio, ut actus sunt, ponuntur partes prudentie: & quod æquiualeat dicere, Potentia secundum quod subest intellectui, ponitur una pars, & secundum quod subest discursui, altera pars prudentie: & dicere, quod uterque actus ponitur pars prudentie.

Lib. 6. ca. 9. tom. 5.

Lib. 6. ca. 5. non procul a h. to. 5.

Li. 1. in Somn. Scipionis 1. folio ante medietatem lib. 6. cap. 5. tom. 5.